

FACTORI STATICI ȘI DINAMICI AI PUTERII DE LUPTĂ ÎN OPERAȚIILE MILITARE TERESTRE

STATIC AND DYNAMIC FACTORS OF COMBAT POWER IN THE LAND MILITARY OPERATIONS

FACTEURS STATIQUES ET DYNAMIQUES DE LA FORCE DE COMBAT DANS LES OPÉRATIONS MILITAIRES TERRESTRES

Lt.col. Florin-Ioan CIOANCĂ*

În ultimul deceniu, forțele terestre au parcurs un amplu proces de reformă și modernizare, în scopul creării unor capacități credibile și eficiente, adaptate noului mediu de securitate.

Trecerea de la concepțiile specifice apărării teritoriale la apărarea colectivă și contracararea riscurilor asimetrice nu exclude răspunderea apărării teritoriului național, iar pentru a răspunde exigențelor strategice, România are nevoie de o structură a forțelor terestre modernă și adaptabilă permanent, structură care să fie bazată pe principiul puterii de luptă, principiu prin care forțele sunt configurate în funcție de misiunile și obiectivele de îndeplinit.

In the last decade, the land forces, have undergone an extensive process of reform and modernization in order to create credible and efficient capabilities, adapted to the new security environment.

The transition from specific conceptions of territorial defence to collective defence and counteracting asymmetric risks does not exclude the responsibility of defending the national territory, and to meet strategic requirements Romania needs a modern and permanently adaptable land forces structure based on the principle of combat power, a principle by which the forces are configured according to the missions and objectives to be accomplished.

Les forces terrestres, au cours de la dernière décennie, ont subi un vaste processus de réforme et de modernisation afin de créer des capacités crédibles et efficaces, adaptées au nouvel environnement de sécurité.

Le passage des concepts spécifiques de défense territoriale à la défense collective et la lutte contre les risques asymétriques n'excluent pas la responsabilité de défendre le territoire national, et pour répondre aux exigences stratégiques, la Roumanie a besoin d'une structure de forces terrestres moderne et adaptable en permanence, basée sur le principe de force de combat, un principe de configuration des forces en fonction des missions et des objectifs à accomplir.

Cuvinte-cheie: putere de luptă; factori statici; factori dinamici; transformare; interes; configurare.

Keywords: combat power; static factors; dynamic factors; transformation; interest; configuration.

Mots-clés: force de combat; facteurs statiques; facteurs dynamiques; transformation; intérêt; configuration.

Mediul internațional contemporan este caracterizat de transformări substanțiale, noi provocări sunt zărite la orizonturile securității internaționale, iar la provocările generate de suprapunerea unor fenomene, precum globalizarea și fragmentarea, se adaugă fenomene clasice de riscuri și vulnerabilități regionale. În actualul context, se mențin focarele de tensiune tradiționale,

dezvoltarea lor fiind influențată, în mod firesc, de apariția unor riscuri nonconvenționale și transfrontaliere, precum terorismul, crima organizată, proliferarea armelor de distrugere în masă și nu în ultimul rând terorismul cibernetic.

Schimbările majore în relațiile dintre state și grupările de state, datorate evenimentelor care au avut loc la sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI, au scos în evidență trecerea de la sistemul „bipolar” la sistemul „unipolar”, iar tendința statelor de a se grupa în blocuri cu interese politice, economice și financiare proprii impune o

**Batalionul 405 Sprijin Logistic „Năsăud”*

e-mail: *heniu@yahoo.com*

actualizare și îmbogățire a conceptului de interes național. Sintagma „interesele naționale” este una des utilizată în contexte diferite, iar Strategia de Apărare a României subliniază că „interesele naționale sunt acele nevoi și aspirații esențiale pentru afirmarea identității și valorilor naționale, existența statului și asigurarea funcțiilor sale fundamentale”¹.

Pornind de la o definiție și înțelegere diferită, pentru fiecare actor statal, a sintagmei *interes național*, precum și luând în calcul toate elementele mediului internațional, putem afirma că, la începutul mileniului trei, fizionomia câmpului de luptă modern capătă noi valențe, cu profunde schimbări atât de structură, compunere, distribuție și angajare a forțelor, cât și în conținutul managementului structurilor militare și civile, care, direct sau indirect, sunt angajate în confruntările violente dominate preponderent de risc și incertitudine.

În analiza impactului mediului internațional asupra câmpului de luptă modern, trebuie pusă în balanța analizei și evoluția științei. Având în vedere caracterul dinamic al științei și tehnicii, putem spune că tehnologiile nu stau pe loc, acestea evoluează continuu, marcând un pronunțat impact asupra configurării puterii de luptă a structurilor militare prin posibilitatea întrebunțării unor ramuri ale acestora pentru a obține o configurare optimă a forțelor sau structurii de forțe.

Explozia informațională și noile produse ale științei și tehnologiei au avut întotdeauna un impact deosebit asupra domeniului militar în ceea ce privește atât doctrinele strategice, cât și concepțiile de pregătire și desfășurare a acțiunilor militare.

Schimbările intervenite în plan intern și internațional în domeniul politic, economic și militar în ultimele decenii au determinat evoluții contradictorii, dar domeniul militar este, poate, cel care a suferit cele mai spectaculoase evoluții. Toate acestea impun reorientări, reevaluări și reorganizări în sistemul de organizare și ducere a acțiunilor militare, inclusiv în modul sau metodele de organizare, dotare, configurare și întrebunțare a structurilor militare în operațiile militare.

Complexitatea acțiunilor militare în câmpul de luptă modern, reliefate de conceptele operațional-strategice actuale, adoptate în armatele NATO și în alte armate, în cadrul cărora mijloacele proprii trebuie „să vadă” și „să atace” cu toate resursele disponibile, a determinat factorii de conducere

militară din armatele moderne să-și modifice concepția privind operațiile, transformând, în unele situații, elementele asigurării de luptă în elemente ale puterii de luptă. Un exemplu relevant este transformarea capacităților electronice, informatice sau electromecanice în elemente esențiale ale puterii de luptă.

Conflictele militare locale din ultimul deceniu au demonstrat că, în cadrul războiului, se produce o deplasare a efortului către confruntarea informațională și electronică desfășurată în spectrul electromagnetic tot mai extins, capacitatea militară a statelor devenind din ce în ce mai dependentă de posibilitățile de culegere, prelucrare, transmitere, utilizare și protejare a informațiilor față de adversar. Ca urmare obținerea superiorității în utilizarea spectrului informațional și electromagnetic pentru nevoile militare devine un obiectiv prioritar, iar asimetria, în acest domeniu, este mai mult decât evidentă. O nouă orientare este constituirea și configurarea unor structuri militare care să poată exploata la maximum capacitățile din domeniul informațional și electromagnetic.

Toate aceste schimbări ale mediului internațional, care, la rândul lor, au atras schimbări privind modul de desfășurare a conflictelor, precum și dezvoltarea tehnologiei ne obligă să reevaluăm organizarea și configurarea structurilor militare, pentru a obține o putere de luptă minimă necesară victoriei, precum și o configurare optimă a operațiilor terestre pe care acestea le desfășoară.

Indiferent de ce tip de operație militară terestră vorbim, succesul acesteia este condiționat de puterea de luptă a structurii militare angajate în operație.

Pentru o bună analiză a puterii de luptă, este strict necesar să determinăm și să analizăm două categorii de factori care contribuie la creșterea sau diminuarea acesteia, respectiv factorii statici și factorii dinamici, care definesc și dau valoare puterii de luptă.

Puterea de luptă este un concept care își face tot mai mult loc în limbajul uzual, iar preocupările specialiștilor sunt din ce în ce mai intense în determinarea eficienței structurilor militare, de la cel mai mic până la cel mai mare eșalon.

În funcție de apartenența specialiștilor militari, puterea de luptă este reprezentată, conform ADRP 3-0², ca totalul mijloacelor distructive, constructive și al capacităților informaționale pe care o structură

militară le poate utiliza la un anumit timp specific. Altfel spus, puterea de luptă poate fi înțeleasă ca potențialul capacității militare de a derula o acțiune efectivă la timpul și locul stabilit, cu obținerea efectului planificat, sau, în viziunea altor specialiști³, puterea de luptă definește posibilitatea unei armate de a lupta, având trei componente interdependente: conceptuală, morală și fizică. În anul 2015, definirea *puterii de luptă* a fost modificată și a fost enunțată ca efectul creat prin combinarea, în luptă, a opt elemente componente, respectiv: leadership, informațiile, comanda misiunii, mișcarea și manevra, cercetarea, puterea de foc, sprijinul logistic și protecția⁴.

Factorii statici și dinamici sunt acele elemente care concură la organizarea și dotarea unei structuri militare de nivel tactic, iar factorii dinamici sunt acele elemente care contribuie esențial la instruirea și întrebuințarea în luptă a unei forțe sau structuri de forțe.

„În situația în care exprimă staticul, puterea de luptă este o potențialitate ce reprezintă rezultanta unui ansamblu de factori (elemente), având următoarele componente: umană, tehnică, managerială și logistică”⁵.

Componenta umană constituie cel mai important factor static și reprezintă cea mai importantă sursă a puterii de luptă a unei entități sau structuri militare. Elementele componente umane care contribuie la generarea puterii de luptă sunt calitatea resursei umane, nivelul de pregătire și instruire teoretică și practică atât individuală, cât și colectivă și nivelul stării moralului acesteia. Toate aceste elemente trebuie comparate cu cele ale adversarului.

Componenta tehnică este reprezentată de factorii sau elementele care scot în evidență cantitatea și calitatea echipamentelor și sistemelor militare din dotarea unei structuri militare. Componenta tehnică depinde în cea mai mare măsură de modul de organizare a structurii militare și este necesar ca aceasta să fie definită de misiunile și obiectivele pe care acea structură militară trebuie să le îndeplinească la un moment specific. Factorul tehnic influențează, prin modul în care este abordat și întrebuințat, rezultatul unei acțiuni sau operații militare.

Componenta managerială constă în acei factori sau elemente care pot cuantifica respectiva capacitate de organizare și conducere a unei structuri

militare. În managementul organizării și conducerii unei structuri militare, trebuie incluși, ca factori determinanți, capacitatea de adaptare la noile situații care apar în spațiul de luptă al structurilor militare și reziliența acestora. Reziliența este, în general, acceptată ca „abilitatea unei comunități, serviciu, domeniu sau infrastructură de a detecta, preveni și, dacă este necesar, a rezista, a face față și a-și reveni după provocări perturbatoare”⁶. Reziliența unei entități și, în special, a unei structuri militare este esențială în menținerea acesteia în dinamica ducerii operațiilor militare.

Componenta logistică reprezintă un proces complex de activități prin care sunt asigurate toate bunurile materiale și serviciile necesare organizării și funcționării unei structuri militare în condiții optime, precum și obținerii libertății de acțiune, extinderii operaționale câștigate și prelungirii susținerii forțelor în operațiile militare. Componenta sau factorul logistic determină, datorită multitudinii proceselor și activităților planificate, rezultatul unei acțiuni sau operații militare. Componenta logistică trebuie menținută continuu la parametri ridicați, pentru a face față solicitărilor structurii militare pe timpul operațiilor militare.

Atunci când facem referire la dinamica luptei și la factorii dinamici, puterea de luptă a unei structuri militare este determinată de următorii factori⁷:

- factorii (funcțiile) luptei: comanda luptei, avantajul informațional, moralul luptătorilor, puterea de foc, manevra, protecția, vulnerabilitatea, surprinderea;
- factorii de mediu: teren, starea vremii, anotimp.

Factorii dinamici ai luptei sunt acele elemente care, integrate și coordonate sub o conducere unitară, contribuie în mod esențial la succesul acțiunii sau operației militare. Aceștia trebuie foarte bine definiți și înțeleși pentru a obține rezultatele dorite.

Comanda luptei, considerată ca funcție a acesteia, obligă existența unei planificări riguroase a acțiunii sau operației militare pentru ca aceasta să fie aplicată fără sincope și cu rezultate foarte bune.

Avantajul informațional facilitează înțelegerea inamicului, a terenului, a vremii, a considerațiilor civile și a altor aspecte semnificative ale mediului operațional și sincronizează colectarea informațiilor cu sarcini tactice primare de recunoaștere, supraveghere și securitate. Informațiile implică culegerea și analiza datelor din toate sursele posibile și sunt întrebuințate atât în procesul de planificare a operațiilor, cât și în conducerea acestora.

Moralul armatei reprezintă un factor dinamic important în obținerea unei puteri de luptă ridicate a unei structuri militare. Unul dintre parametrii care stau la baza moralului este motivația militarilor atât individuală, cât și colectivă. Motivația este ansamblul stărilor de necesitate care îl determină pe un individ sau grup de indivizi să și le satisfacă. Mult mai aproape de subiectul nostru, motivația este acea stare a militarilor care le dă voința de a lupta. Motivația poate fi atât morală, cât și materială și, în funcție de influența ponderii fiecăreia dintre ele asupra militarului, ca individ, și, în special, asupra colectivului sau militarilor structurii, aceasta poate fi cuantificată.

Puterea de foc, ca funcție a luptei, constă în cantitatea și eficacitatea focului și în posibilitățile de executare a manevrei de foc de către o structură sau sistem de armament, într-un interval de timp, asupra unui obiectiv al inamicului.

Eficacitatea focului se obține prin alegerea judicioasă a procedurii de executare a focului, alegerea momentului deschiderii și a felului focului, creșterea preciziei, rapiditatea executării tragerii, concentrarea și executarea oportună a focului în orice condiții, conducerea judicioasă a acestuia. Eficacitatea focului, în cazul artileriei, se stabilește cu ajutorul parametrilor eficacității tragerii.

Manevra este un factor dinamic esențial al puterii de luptă, factor prin care este pusă în aplicare concepția operației militare.

*Manevra*⁸ reprezintă combinația de mișcare, sprijinită prin foc, foc potențial sau alte capacități, adoptată în scopul câștigării unei poziții avantajoase, în raport cu adversarul, aplicării și concentrării *efectelor puterii de luptă*.

Manevra constă în deplasarea și dispunerea forțelor militare de nivel tactic și a echipamentelor și sistemelor militare ale acestora în spațiul de luptă, pentru a aplica puterea de luptă a acestora, spațial și temporal, împotriva forțelor inamicului, în scopul de a obține un avantaj tactic, operațional sau strategic.

Manevra reprezintă procedeul sau forma de poziționare a forțelor proprii în puncte decisive pentru a realiza surprinderea, a obține avantaj tactic, a concentra puterea de foc și puterea de lovire în punctul vulnerabil al inamicului, a câștiga spațiu de luptă și a obliga inamicul să se supună voinței forțelor proprii. Prin manevra forțele militare

proprii de nivel tactic, se impune inamicului unde, când și în ce condiții să se desfășoare lupta.

Protecția asigură integritatea forței pe toată durata planificării și ducerii operațiilor militare, astfel încât comandantul să poată aplica puterea de luptă maximă pentru îndeplinirea misiunii primite. Pentru a asigura protecția forței, vor fi luate toate măsurile fizice posibile, astfel încât amenințările la adresa forțelor să fie atenuate sau eliminate.

Vulnerabilitatea este un factor dinamic al luptei, care, tratat cu superficialitate, poate pune în situații dezavantajoase forțele proprii, începând de la existența unor breșe în sistemul de pază și apărare și până la dezorganizarea sistemului de comandă și control al structurii militare. Vulnerabilitatea constituie unul sau mai multe puncte slabe sau zone ale unei structuri militare și ca atare acestea trebuie ameliorate sau eliminate, dacă este posibil.

Surprinderea adversarului, ca acțiune tactică, poate duce la diminuarea puterii de luptă a acestuia, ceea ce permite forțelor proprii să obțină succesul cu forțe mai puține decât ar fi necesare, în absența acesteia.

Surprinderea se poate realiza întrebunțând diferite metode și tehnici, de cele mai multe ori simple, și are efecte majore asupra moralului forțelor adversarului, ducând la pierderi mari de resurse umane și de materiale ale acestuia.

Un alt factor dinamic al puterii de luptă care trebuie adus în atenție este factorul de *degradare* sau *reducere* a potențialului dinamic puterii de luptă pe toată durata de planificare și executare a acțiunii sau operației militare de către o structură militară.

Factorii dinamici de mediu reprezintă elemente de importanță majoră în câmpul de luptă și pot favoriza sau îngreuna ducerea acțiunilor de luptă atât de către forțele proprii, cât și de către forțele inamicului.

Terenul are efecte asupra mobilității, poziției defensive, armamentului de infanterie, eficacității aviației, blindatelor etc. Terenul se ia în considerare prin gradul de amenajare genistică și se consideră că influența acestuia este diferită asupra categoriilor de armament.

Vremea este un alt factor al câmpului de luptă care poate influența acțiunile de luptă. Temperatura, umiditatea, vântul sunt elementele climatice, care se intercondiționează și influențează mobilitatea trupelor și modul de desfășurare a acțiunilor.

Anotimpul poate influența acțiunile de luptă, ca și în cazul condițiilor atmosferice. Analistii militari apreciază că anotimpul trebuie luat în calculul planificării, organizării și desfășurării acțiunilor sau operațiilor militare cu un impact considerabil asupra rezultatelor acestora.

Concluzii

Puterea de luptă, ca ansamblu integrat al funcțiilor luptei, este influențată de factorii statici și dinamici existenți sau care pot fi generați în spațiul de luptă atât pe timpul planificării, cât și pe timpul ducerii acțiunilor sau operațiilor militare ale forțelor terestre.

Factorii statici și dinamici trebuie cuantificați în mod realist pentru a avea o imagine corectă a valorii puterii de luptă a unei structuri militare de nivel tactic. De asemenea, când sunt generați, aceștia trebuie întrebuițați, în întregime sau parțial, în avantajul forțelor proprii. Este de evitat a genera un factor dinamic al puterii de luptă fără ca acesta să poată fi ulterior controlat de către forțele proprii.

Dintre factorii statici, cel mai important este resursa umană, care trebuie formată, pregătită continuu și de care depinde, în majoritatea cazurilor, succesul unei acțiuni sau operații militare.

Factorul dinamic cel mai important este manevra, care integrează ceilalți factori și care, planificată și executată la momentul și timpul oportun, asigură succesul structurii militare care execută acțiunea sau operația militară.

NOTE:

1 *** *Strategia de Apărare a României*, București, 2010, p. 8.

2 *** ADRP 3-0, *Unified Land operations*, Headquarters, Department of the Army, 2012, 3-1.

3 *** Army Doctrine Publication, *Operations*, Army code 71632, 2010, 2-2.

4 *** *The Battle Staff Smartbook*, The fourth revised edition (ADRP 5-0/6-0/1-02 SMARTupdate), 2015, p. 1-22.

5 Viorel Buța, Gelu Alexandrescu, Daniel Dumitru, *Elemente dinamice ale câmpului de luptă modern – Puterea de luptă*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2004, p. 28.

6 Guillaume Lasconjarias, „Descurajare prin reziliență. NATO, națiunile și provocările relative la a fi pregătit”, *Revista Gândirea Militară Românească*, nr. 3/2018, p. 48.

7 Viorel Buța, Gelu Alexandrescu, Daniel Dumitru, *op.cit.*, p. 28.

8 *** FT-3, *Manualul de tactică generală a forțelor terestre*, București, 2013, p. I-15.

BIBLIOGRAFIE

*** Army Doctrine Publication, *Operations*, Army code 71632, 2010.

*** *Strategia de Apărare a României*, București, 2010.

*** *Strategia de securitate națională a României*, București, 2007.

*** *Strategia de transformare a Armatei României*, București, 2007.

*** FT-3, *Manualul de tactică generală a forțelor terestre*, București, 2013.

*** *The Battle Staff Smartbook*, The fourth revised edition (ADRP 5-0/6-0/1-02 SMARTupdate), 2015.

*** ADRP 3-0, *Unified Land operations*, Headquarters, Department of the Army, 2012.

Bușe Dorel, *Geopolitică și Geostrategie*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2010

Buța Viorel, Alexandrescu Gelu, Dumitru Daniel, *Elemente dinamice ale câmpului de luptă modern – Puterea de luptă*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2004.

DuBois Edmund L., *A Concise Theory of Combat*, The Military Conflict Institute, Ediție 1997.

Frunzeti Teodor; Zodian Vladimir, *Lumea 2013, Enciclopedie Politică și Militară, Studii strategice și de securitate*, Editura RAO, București, 2013.

Lasconjarias Guillaume, „Descurajare prin reziliență. NATO, națiunile și provocările relative la a fi pregătit”, *Revista Gândirea Militară Românească*, nr. 3/2018.

Nicolaescu Gheorghe, *Geopolitica securității*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2010.

Stăncilă Lucian, *Apărarea teritoriului național în actualul mediu de securitate*, Editura Moroșan, București, 2011.

<https://fas.org/nuke/guide/usa/doctrine/army/fm3-100/CH2.PDF>

https://books.google.ro/books?id=lfGICAAAQBAJ&pg=PA328&lpg=PA328&dq=static+combat+power+factor&source=bl&ots=6Dw8eA4mjE&sig=ACfU3U38ihrsibKtg3qP42UGhAIWjqHLYQ&hl=ro&sa=X&ved=2ahUKEwjwjoK9s_pAhVu16YKHZHDDO8Q6AEwDnoECACQAQ#v=onepage&q=static%20combat%20power%20factor&f=false